

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 О.В. Василенко

« 29 » серпня 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Комплексне управління територією»

Освітній рівень: другий (магістр)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 101 «Екологія»

Освітня програма: Екологія

Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Комплексне управління територією» для здобувачів вищої освіти ОР «магістр» спеціальності (101 «Екологія»). Умань: Уманський НУС.- 2023 р. – 11 с.

Розробники: доктор географічних наук, професор
Сонько Сергій Петрович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від « 29 » серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри екології та БЖД

« 29 » серпня 2023 р. (Василенко О.В.)
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією факультету
плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол № 1 від « 31 » 08 2023 р.

« 31 » 08 2023 р. Голова А.Г. Тернавський

**1. Опис навчальної дисципліни
«Комплексне управління територією»**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність 101 «Екологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		I	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: I рік (I сем) - 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: Магістр Освітня програма: Екологія	16	8
		Практичні, семінарські	
		-	4
		Лабораторні	Практичні
		18	
		Індивідуальна робота	
		-	
		Самостійна робота	
56	78		
Вид контролю: Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Обмеженість просторового ресурсу зумовлює необхідність управління територіями, як діяльності, що супроводжує освоєння території з метою максимізації результату від використання її ресурсів і мінімізації негативних наслідків людської діяльності. Управління територіями сьогодні є одним з найефективніших способів регіональної територіальної організації суспільства. Будь-які проекти і рішення щодо економічного, соціального, демографічного, екологічного розвитку територій завжди містять різноманітні матеріали землеустрою, функціонального зонування території, її придатності до тих чи інших видів землекористування.

Мета викладання дисципліни: Дисципліна «Комплексне управління територіями» має на меті навчити магістрів-екологів ставити і вирішувати проблеми просторового розвитку, зокрема, основ землеустрою на екологічній основі.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

ФК 7. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

ФК 10. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину

Програмні результати навчання:

ПР10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

ПР12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

3. Програма навчальної дисципліни:

Модуль 1. Теоретичні та методичні основи комплексного управління територіями

Змістовий модуль 1. Методологічні параметри дисципліни

Тема 1. Предмет об'єкт та головні завдання дисципліни «Комплексне управління територіями»

Змістовий модуль 2. Комплексне управління територією – запорука її екологічної стабільності

Тема 2. Науково-методичні питання комплексного управління територіями.

Тема 3. Планування територій в теоретичній географії: поняття, зміст, функції. Види планування територій.

Модуль 2. Управління територіями України та її регіонів

Змістовий модуль 3. Законодавчі та ієрархічні особливості управління територіями в Україні

Тема 4. Законодавчі та інституційні основи планування територій в Україні.

Тема 5. Ієрархічна система управління території України.

Змістовий модуль 4. Екологічна складова адміністративно-територіального устрою України.

Тема 6. Геопланування територій з різною стратегією соціально-економічного розвитку.

Тема 7. Система локальних планувальних обмежень в рамках діючої системи АТУ.

Тема 8. Розробка нового АТУ на ноосферних принципах.

4. Структура навчальної дисципліни

Модуль (розділ, блок змістових модулів)		Обсяг							
№	Назва модуля	лекції	лабораторні	самостійна робота	разом	лекції	практичні	самостійна робота	разом
Модуль 1. Теоретичні та методичні основи комплексного управління територіями									
1.	Змістовий модуль 1. Методологічні параметри дисципліни								
	Тема 1. Предмет об'єкт та головні завдання дисципліни «Комплексне управління територіями»	2	2	10	14	1	1	10	12
	Разом за змістовим модулем 1	2	2	10	14	1	1	10	12
	Змістовий модуль 2. Комплексне управління територією – запорука її екологічної стабільності								
	Тема 2. Науково-методичні питання комплексного управління територіями.	2	2	10	14	1	1	10	12

	Тема 3. Планування територій в теоретичній географії: поняття, зміст, функції. Види планування територій.	2	2	10	14	1	1	10	12
	Разом за змістовим модулем 2	4	4	20	28	2	2	20	24
	Разом за модулем 1	6	6	30	42	3	3	30	36
Модуль 2. Управління територіями України та її регіонів									
2. 12	Content module 3. Legislative and hierarchical features of territory management in Ukraine								
	Topic 4. Legislative and institutional foundations of territorial planning in Ukraine.	2	2	5	9	1	1	10	11
	Topic 5. Hierarchical system of management of the territory of Ukraine.	2	4	5	11	1		10	10
	Разом за змістовим модулем 3	4	6	10	20	2	1	20	21
	Змістовий модуль 4. Екологічна складова адміністративно-територіального устрою України.								
	Тема 6. Геопланування територій з різною стратегією соціально-економічного розвитку.	2	2	5	9	1		10	11
	Тема 7. Система локальних планувальних обмежень в рамках діючої системи АТУ.	2	2	5	9	1		10	11
	Тема 8. Розробка нового АТУ на ноосферних принципах.	2	2	10	14	1		8	18
	Разом за змістовим модулем 4	6	6	20	32	3		28	31
	Разом за модулем 2	10	12	30	48	5	1	48	87
Усього годин	16	18	56	90	8	4	78	90	

5. Теми лабораторних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Уявлення про територію і простір.	4
2.	Класична теорія розміщення та управління територіями	2
3.	Розрахунок оптимальної конфігурації просторових об'єктів	2
4.	Визначення транспортно-географічного положення об'єкта.	2
5.	Районування як метод комплексного управління територією	2
6.	Energy production cycles as a model of complex development of territories	2
7.	Optimization of the administrative and territorial system	4
	Всього	18

6. Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Уявлення про територію і простір.	1
2.	Класична теорія розміщення та управління територіями	1
3.	Розрахунок оптимальної конфігурації просторових об'єктів	1
4.	Визначення транспортно-географічного положення об'єкта.	1
5.	Районування як метод комплексного управління територією	
6.	Energy production cycles as a model of complex development of territories	
7.	Optimization of the administrative and territorial system	
	Всього	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
1	Тема 1. Предмет об'єкт та головні завдання дисципліни «Комплексне управління територіями»	5	10
2	Тема 2. Науково-методичні питання комплексного управління територіями.	5	10
3	Тема 3. Планування територій в теоретичній географії: поняття, зміст, функції. Види планування територій.	5	10
4	Topic 4. Legislative and institutional foundations of territorial planning in Ukraine.	10	10
5	Topic 5. Hierarchical system of management of the territory of Ukraine.	10	10
6	Тема 6. Геопланування територій з різною стратегією соціально-економічного розвитку.	10	10
7	Тема 7. Система локальних планувальних обмежень в рамках діючої системи АТУ.	11	10
8	Тема 8. Розробка нового АТУ на ноосферних принципах.		8
	Разом	56	78

8. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни «Комплексне управління територіями» передбачено проведення:

– лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;

– лабораторні заняття. На лабораторних заняттях планується засвоєння практичних навичок з організації територіального управління, зокрема, удосконалення адміністративно-територіального устрою на екологічній основі;

– самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

В системі методів навчання перевага надається активним методам. Ці методи найкраще реалізуються у самостійній роботі студентів а саме, метод літературного пошуку, знайомство з джерелами Інтернет, підготовка повідомлень та доповідей.

9. Методи контролю

Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Комплексне управління територіями» включає поточний контроль успішності, модульний контроль та складання підсумкового заліку. За семінарські заняття студент може отримати максимум 50 балів. За самостійну роботу – 40 балів і за модульну контрольну – 10 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль №1			Модуль №2					сума
ЗМ 1	ЗМ 2		ЗМ3		ЗМ 4			100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	
20	10	10	10	10	10	10	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Навчальні презентації в програмі «Power Point», навчальні фільми, навчальний посібник «Ринок і регіоналістика» (за ред. С.П.Сонько), наукові статті, монографії, дисертації, серія космічних знімків та векторних карт окремих адміністративних районів України.

12. Рекомендовані джерела

а) Основні

1. Сонько С.П., Кулішов В.В., Мустафін В.І. Ринок і регіоналістика. Навч. посібник. Рекоменд. Мін.освіти і науки України Київ, Ніка Центр, Ельга, 2002. – 408 с. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист від 07.06.2002р. №14/18-2-1198). <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/357>

2. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С. Планування територій: Навч.посібник./О.Г.Топчієв, Д.С.Мальчикова. – Херсон: Грінь Д.С.,2014.- 268 с.

3. Мальчикова Д.С. Теоретико-методологічні і методичні засади геопланування сільської місцевості на регіональному рівні: Монографія./ Мальчикова Д.С. Херсон: Грінь Д.С.,2014.- 362 с.

4. Екологічні основи збалансованого природокористування у агросфері: навчальний посібник./за редакцією С.П.Сонька та Н.В.Максименко. / Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015.- 568 с. (Навчально-наукова серія «Бібліотека еколога». Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (протокол №5 від 27.04.2015) <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2462>

5. Національний атлас України. Електронна версія.- ІСГЕО&ІГНАНУ/- CD,1999-2000 рр.

б) додаткові

6. Сонько С.П. Регіоналізація, прикордонні конфлікти та майбутні шляхи розвитку природи і суспільства./ Страны и регионы на пути к сбалансированному развитию. Сборник научных трудов.- Киев, «Академперіодика», 2003. - С.179-182. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/391>.

7. Сонько С.П. Просторовий розвиток соціо-природних систем: шлях до нової парадигми. моногр.Наукове видання. Київ: Ніка Центр, 2003. -287 с. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/367>

8. Сонько С.П. Географічний поділ праці або глобальний перерозподіл природних ресурсів? /Вісник Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна. № 610. Серія геологія, географія, екологія. Харків, 2003.- С. 116-121. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/402>.

9. Сонько С.П. Сучасні методологічні новації в концепції енерго-виробничих циклів. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім.М.Коцюбинського. Серія: Географія. Випуск 7.- Вінниця, 2004 - С.134-140. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/416/>

10. Сонько С.П. Географічний простір-час у формуванні просторових соціо-природних систем. Геоінформатика. Науковий журнал. №1, 2004.- С.57-65. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/436>

11. Сонько С.П. В пошуках нових моделей центральних місць Вальтера Кристаллера. Геоінформатика. Науковий журнал. №3, 2004.- С. 84-91. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/435/>

12. Сонько С.П. Сучасний погляд на предмет регіоналістики. Вісник Криворізького економічного інституту. Кривий Ріг, КЕІ КНЕУ, №3, 2004 – С.46-54.

13. Сонько С.П., Мустафін В.І.Про об'єктивність формування і виділення регіонів. Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Т.ІІ. Київ: Обрій,2004.- С.177-179. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/417>

14. Сонько С.П. Геоінформаційні аспекти гео економічної та геополітичної регіоналізації України. Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія геологія, географія. Випуск 9. 2005 - С.115-123. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/385>

15. Сонько С.П. Сучасна модифікація теорії економічного районування. Регіональна економіка. №3, 2005.- С.13-28. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/399>

16. Сонько С.П. Теоретичні основи формування просторових соціоприродних систем у контексті концепції стійкого розвитку України. Дис.док.геогр.наук 11.00.02/ Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова. Рукопис. 2006. – 45 с. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/368>

17. Сонько С.П. Глобалізаційні процеси та трансформація факторів розміщення виробництва. Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ.- №3(11), 2007.- С.107-114.

18. Сонько С.П. Просторова структура ноосфери та місце у ній об'єктів індустріальної спадщини. Географічні дослідження Кривбасу. – Випуск 2. – Кривий Ріг, Видавничий дім, 2007. – С.44-47. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/394>.

19. Сонько С.П. Процес формування регіонів та сутність поняття «регіон». Соціальний розвиток сільських регіонів. Кол. монографія. Умань.

- Вид. «Сочинський».- 2009.- С.12-14.
<http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/373>
20. Сонько С.П. Агроекосистема як екологічна ніша людини. Збірн.наук.праць Уманського ДАУ. Ч.1. Агрономія. Випуск 71. Умань – 2009.- С. 188-199. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/313>
21. Сонько С.П., Голубкіна О.М. Вплив глобалізаційних процесів на самоорганізацію та саморозвиток регіонів. Регіональна бізнес-економіка та управління. № 3(27).- Вінниця: «Вінпринт», 2010. – С.35-43. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/309>
22. Сонько С.П., Голубкіна О.М. До визначення сутності поняття «регіон». Регіон-2010: Стратегія оптимального розвитку. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю.- Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2010.- С. 62-65.
23. Сонько С.П. Європейський досвід, механізм та об'єктивні причини реформування адміністративно-територіального устрою в Україні. Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин. Ч.1. / Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. - Умань: Видавець «Сочинський», 2011. 220 с. – С.91-94. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/311>.
24. Сонько С.П. Сучасна парадигма територіального планування./ Актуальні проблеми управління територіальним розвитком: Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 13–14 квітня 2017 р.). – Умань, 2017. – 168 с. (м. Умань, С.С.85-88. (<http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/6211>))
25. Сонько С.П. Власність на землю – ключове методологічне питання землеустрою./ «Актуальні проблеми землеустрою у сільському господарстві: глобальний, національний та регіональний аспекти». / Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції. – Умань, 3-4 травня 2018 року. УНУС.- 124 с. – С.С.63-65. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/6652>
26. Сонько С.П., Кисельов Ю. О. Суспільно-географічні аспекти периферійності Центрального регіону України./ «Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення». Матеріали УІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. (3-4 жовтня 2019 року, м.Херсон, Херсонський державний університет.- Херсон, вид.дім Гельветика, 2019.- 215 с., С.С.128-130.

Інформаційні ресурси

- <http://ird.gov.ua/pe/re00/p41ar>
- <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- http://fm.kneu.edu.ua/ua/depts3/k_regionalnoi_ekonomiki/region_econ/
- http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?
- http://www.knuba.edu.ua/?page_id=538
- <http://www.pixelsolutions.com.ua/developing/territory-management.html>

- <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/117208/09-Burachek.pdf?sequence=1>

Зміни у робочій програмі на 2023 рік:

1. Удосконалено структуру дисципліни.
2. Доповнено список джерел новими авторськими публікаціями.